

En säker arbetsplats i tidigt skede

Arbetsmiljösamordning vid planering och projektering

BYGGFÖRETAGEN

Så skapar vi en säker arbetsplats i tidigt skede

Arbetsmiljöansvar för byggherren och byggarbetsmiljösamordnaren vid planering och projektering

Byggföretagen arbetar för säkra arbetsplatser

Våra arbetsplatser ska vara säkra, trygga och trivsamma. Vi vill att medarbetarna ska kunna stanna i branschen hela sitt yrkesliv. Genom rådgivning, samverkan och utbildning vill vi utveckla branschen mot vår nollvision; **Inga olyckor på våra arbetsplatser.**

Nollvisionen når vi genom att tänka efter före och göra rätt från början

Många arbetsplatsolyckor kan förebyggas genom att arbetsmiljöriskerna uppmärksammas och hanteras redan i det tidiga planerings- och projekteringsskedet. Att skapa en säker byggarbetsplats handlar om att göra rätt från början och att alla ansvariga i en byggprocess uppfyller sina skyldigheter och bidrar till en positiv samverkan.

Arbetsmiljöansvariga i en byggprocess

Vid planering, projektering och utförande av ett bygg- och anläggningsarbete aktualiseras ett särskilt regelverk enligt Arbetsmiljölagen (AML) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter om byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:3) som anger flera aktörer med arbetsmiljöansvar. Här följer en kortfattad (och ej uttömmande) beskrivning av dessa aktörer och deras ansvar.

- **Byggherren** (den som låter utföra ett bygg- eller anläggningsarbete) har det grundläggande ansvaret för att redan vid planeringen och projekteringen av ett projekt säkerställa en god arbetsmiljö underbyggskedet. Byggherren skapar förutsättningarna för ett bra säkerhetsarbete under byggskedet genom att planera tid, resurser och mandat för projektet. Byggherren ska bl.a. utse en utbildad, erfaren och kompetent bygg- arbetsmiljösamordnare såväl för planering och projektering (BAS-P) som för utförande (BAS-U).

- **BAS-P** ska samordna och stämma av att alla som deltar i planerings- och projekteringsskedet har beaktat arbetsmiljölagstiftningen och vidtagit åtgärder för att förebygga eller minska arbetsmiljörisker. BAS-P ansvarar jämte byggherren också för att upprätta en arbetsmiljöplan för projektet. Den eller de personer som rent faktiskt sköter BAS-P-frågorna kallas för BAS-P-handläggare.

- **BAS-U** ska bygga upp ramarna för det gemensamma säkerhetsarbetet på den konkreta byggarbetsplatsen genom att samordna alla entreprenörers arbeten. BAS-U ska hålla arbetsmiljöplanen uppdaterad under hela byggskedet och se till att den följs. Den person eller de personer som rent faktiskt sköter BAS-U-frågorna kallas för BAS-U-handläggare.

BAS-P-handläggare samordnar allt arbetsmiljöarbete i planerings- och projekteringsskedet.

BAS-U-handläggare samordnar allt säkerhetsarbete på byggarbetsplatsen.

- **Arbetsgivarna/inhyrarna/egenföretagarna**, dvs entreprenörerna som har anställt eller anlitat arbetstagarna på arbetsplatsen, ska var och en se till att det direkta arbetet bedrivs säkert genom ett effektivt systematiskt arbetsmiljöarbete. De ska också lämna riskbedömningar avseende sina arbeten till BAS-U samt följa anvisningar och instruktioner från BAS-U.

- **Arbetsdagarna** ska medverka i arbetsmiljöarbetet, följa ordnings- och skyddsregler, delta i genomförandet av skyddsåtgärder samt använda skyddsanordningar och personlig skyddsutrustning.

Se även *Vem är ansvarig för vad inom bygg och anläggning* från Arbetsmiljöverket, www.korta.nu/Obd

BAS-P:s arbetsmiljöansvar

BAS-P ska samordna arbetet mellan dem som deltar i planeringen och projekteringen (bl.a. byggherre, arkitekter, konstruktörer, projektörer, konsulter) och ska kontrollera att arbetsmiljöfrågorna blir beaktade redan i ett tidigt skede.

- **BAS-P** ska identifiera och bevaka alla samordningsaspekter ”i tid och rum” under planeringen och projekteringen, samt se till att risker på grund av bristande samordning eller hänsyn till varandra avseende planerings- och projekteringsfrågorna minimeras.

- **BAS-P** har också, jämte byggherren, ansvar för att upprätta en arbetsmiljöplan för varje projekt. Denna ska innehålla de specifika arbetsmiljörisker som finns i det aktuella projektet samt förslag på åtgärder för att undvika dessa risker. För detta krävs att BAS-P efterfrågar riskanalyser och andra nödvändiga underlag från alla som deltar i planeringen och projekteringen.

För att kunna ta detta ansvar är det nödvändigt att BAS-P deltar i byggherrens planering och ledning av projekteringen. En person eller ett företag som inte får möjlighet att delta i projekteringen eller planeringen bör därför inte ta på sig rollen som BAS-P.

Ordning och reda ökar säkerheten och lönsamheten

Tillsammans med BAS-P och BAS-U har byggherren ansvaret för att arbetsmiljöfrågorna beaktas under hela projektets gång. Byggherren befrias inte från ansvar för de uppgifter som BAS-P och BAS-U ska utföra. Det innebär att om en uppgift inte blir utförd eller blir dåligt utförd, kan Arbetsmiljöverket rikta krav på åtgärder mot BAS-P, BAS-U och byggherren eller alla tre – allt efter vad som bedöms lämpligt. Det är därför nödvändigt för byggherren att löpande följa upp hur BAS-P och BAS-U utför sina arbetsmiljöuppgifter.

Lönsamma och lyckade projekt kännetecknas av ordning och reda.

Exempel på faktorer att beakta i tidigt skede:

- Byggtider är så väl tilltagna att arbetena kan utföras utan risk för ohälsa eller olycksfall.
- Transporter av bl.a. byggmaterial och rivningsmassor kan ske på ett från arbetsmiljösynpunkt godtagbart sätt.
- Före rivning ska det vara klarlagt huruvida eventuellt hälsofarligt material (ex. asbest, kvarts eller PCB) förekommer.
- Stabilitet hos objekt som ska rivas har undersökts innan arbete startar.
- Behovet av skyddsanordningar och skyddsutrustning ska beaktas.
- Byggprodukter väljs utifrån att de ska kunna hanteras utan risk för ohälsa eller olycksfall (bedömning av produkts storlek, egenskaper, behov av lyfthjälpmedel/säkerhetsutrustning etc).
- Konstruktioner för grundläggning, stomsystem eller andra bärande element väljs så att risk för ohälsa eller olycksfall kan undvikas (bedömning av markförhållanden, val av platsbyggnation eller elementmontering etc).
- Installationer och inredning, placering och infästning väljs så att risk för ohälsa eller olycksfall kan undvikas (bedömning av tillräckliga utrymmen etc).

Utbildning och information

Byggföretagens webbaserade säkerhetsutbildning, **Safe Construction Training**, finns på ett flertal språk och är kostnadsfri. Läs mer på www.buc.se eller www.safeconstructiontraining.se

Arbetsmiljöverket har en *Checklista för projekteringsansvar* som du hittar på www.av.se

Vil du ha råd och stöd i arbetsmiljöfrågor? Kontakta din lokala byggförening eller vår medlemsrådgivning via telefon: **010 451 64 80**

Mer information kring säkerhetsarbete och arbetsmiljö hittar du på Byggföretagens hemsida: www.byggforetagen.se

BYGGFÖRETAGEN

www.byggforetagen.se